امتداد الایضاح بالاستیضاح عن امور

۱. ان السید الماتن تعرّض الی عدم اعتبار الاعلمیة فی بعض الشئون الخاصة و الخصوصیة (حقوق خصوصی) و لم یتعرض الی اعتبارها او عدمه فی مثل الحقوق العامة و الدولیة (حقوق عمومی و بین الملل) و اخذ الوجوه الشرعیة و صرفها فی مصارفها مع ان للبحث عنه مجالا واسعا مناسبا بل لازما؟ و فی امتداد ذلک قد یسأل عن اعتبارها او عدمه فی الزعامة و اصدار الاحکام الحکومیة التی لها صلة بالمصلحة العامة و الامة و النظام؟

۲. لم یتعرض السید الماتن – قدس سره – الی مسالة الإذن من الفقیه و قصّر نظره الی التصدی و القضاء من الفقیه مع ان للبحث عن اعتبار الاعلمیة او عدمه فی من یرجع الیه للاستیذان فی تصدی المکلف لبض الشئون و الامور ایضا مجالا.

من الذی قد یبتلی به المکلفون فقد المجتهد الجامع لشرائط التصدی و الإذن و حینئذ یسأل سماحة السید و غیره عمن یرجع الیه عند ذلک؟ و للتعرف علی بعض ما أشیر الیه لاحظ ما نتلوه علیک بالنص التالی بالفارسیة:

✓« س۱۷ – در اموری که مداخله در آن، منوط به اجازه حاکم شرعی است، آیا مقلدین هر مجتهدی موظفند در استجازه برای مداخله در آن امور، رجوع به مقلَّد خود نمایند یا مختارند و میتوانند به هر مجتهدی که بخواهند مراجعه نمایند؟

ج – در اموری که اجازه حاکم لازم است، اعلمیت حاکم شرط نیست؛ پس در تصدی امور ایتام و مجانین و تولی موقوفات مجهول التولیة، ممکن است به غیر مرجع تقلید رجوع نمود».[۱]

✓«س ۳۱ – با عدم وجود مجتهد مطلق و عدم دسترسی به او درامورات حسبی و قضایایی که اجازه امام – علیه السلام – یا نایب شرعی، یا مجتهد جامع الشرائط لازم و شرط است، وظیفه مسلمین چیست؟ ج- در حسبیات با فقد حاکم شرع، عدول مؤمنین می توانند مداخله نمایند».[۲]

۴. ...

۱ .**استفتاءات** (منسوبا الی السید البروجردی)، ج۱، ص ۱۱.
۲ .المصدر، ص ۱۶.

تنبیه: عرفت فی البحث عن المسالة السادسة و الخمسین ما یتعلق بالدعوی الثالثة فلا نعید.

التعالیق

قیل تعلیقا علی المتن بالنسبة الی عقد المستثنی و المستثنی منه:

«اما فی التقلید فتعتبر مع العلم بالاختلاف و اما فی غیره ففی صورة تصدّی الاعلم یتعیّن لعدم الدلیل علی جواز تصدی المجتهد علی نحو الاطلاق فیلزم الاقتصار علی المتیقن و علیه یلزم رعایة جمیع القیود المحتملة کالاورعیة مثلا».

اقول: نحن و ان لم نکن فی المجال الراهن بصدد تقییم التعالیق المعلّقة علی المتن و لکن نری من المناسب التعرض الی نقد بعض التعالیق و تحلیلها کالتعلیق الحاضر ،حیث انه فی موضع النقد و التضیّق! توضیح ذلک ان مسالة التقلید و التصدی مسالتان عقلیتان و فی امثال هذه المسائل لا یتمسک بعدم الدلیل و نحوه و لا یشک فی مثل عموم قیود الاعتبار و عدمه حتی یقال بلزوم الاقتصار علی المتیقن.[۳]

و لنا مع هذا السید المعلّق علی نهجه الفقهی و فقاهته ملاحظات و تشدیدات جدّیة کثیرة و کأنه تعهد علی عدم الاستفادة من کثیر من العناصر التی نراها دخیلا فی الاستنباط و هو لا یراه!

و من الذی جدیر ذکره – کما قد عرفت – ان السید الماتن فی مقاله هذا لیس بصدد بیان اعتبار الاعلمیة او عدمه او التفصیل او الاحتیاط فی التقلید و علیه فکل ما قیل فی موضعه من هذه الجهة محفوظ و ملحوظ هنا من غیر ان یتصور عدول او غفلة. و بذلک تقف علی ملاحظة علی قول بعضهم تعلیقا علی الاستثناء: «تقدم الکلام فیه». فتامل.

کیف کان بالنسبة الی عدم اعتبار الاعلمیة فی التعینات التی رکّز علیها السید الماتن تری اقبالهم و تصدیقهم ایاه فیه و مع ذلک علّق علیه بعضهم ایضا غیر ما عرفت فقال :

۳ .لاحظ ایضا **مستمسک العروة الوثقی**، ج۱، صص ۱۴۴- ۱۴۶ و تامل فیه!